

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

Xe KAMER

A R R E S T

**nr. 236.496 van 22 november 2016
in de zaak A. 214.420/X-16.091**

In zake : 1. Valérie DEMEUSE
 2. SA NETWORK ECONOMY
 3. Sarah GREENWOOD
 4. Dietmar REICH
 5. Patrick WALLEZ
 6. Irina VLASKIN
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Pieter Jongbloet
 kantoor houdend te 1000 Brussel
 Jan Jacobsplein 5
 bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

1. de GEMEENTE VORST
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Pierre Moerynck
 kantoor houdend te 1040 Brussel
 Tervurenlaan 34/27
 bij wie woonplaats wordt gekozen
2. het BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE GEWEST

Tussenkommende partijen :

1. Laurent CHICHE
2. Alexa CHICHE
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaten Barteld Schutyser en Bart Martel
 kantoor houdend te 1050 Brussel
 Louizalaan 99
 bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 14 november 2014, strekt tot de
nietigverklaring van “het Besluit van de gemeente Vorst dd. 24 april 2014
houdende de aflevering van een stedenbouwkundige vergunning strekkende tot

het ophogen, verbouwen en in verschillende woonentiteiten opdelen van een bestaande woning met achterbouw gelegen aan de Molièrelaan 92 te 1190 Vorst, op een perceel kadastraal gekend [...] Sectie B, nr 76Y2”.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De eerste verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partijen hebben een memorie van wederantwoord ingediend.

De tussenkomende partijen hebben een verzoekschrift tot tussenkomst ingediend. De tussenkomst is toegestaan bij beschikking van 24 februari 2015. De tussenkomende partijen hebben een memorie ingediend.

Auditeur An Van den broeck heeft een verslag opgesteld.

De verzoekende partijen hebben een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. De eerste verwerende partij en de tussenkomende partijen hebben een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 16 september 2016.

Staatsraad Jan Clement heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Sander Käret, die *loco* advocaat Pieter Jongbloet verschijnt voor de verzoekende partijen, advocaat Aurélie De Maeyer, die *loco* advocaat Pierre Moerynck verschijnt voor de eerste verwerende partij, en advocaat Barteld Schutyser, die verschijnt voor de tussenkomende partijen, zijn gehoord.

Auditeur An Van den broeck heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3. Op 11 februari 2013 (datum ontvangsbewijs) dienen de tussenkomende partijen een aanvraag in tot het verkrijgen van een stedenbouwkundige vergunning voor de verhoging, verbouwing en opdeling in vier woongelegenheden van een bestaande woning, alsook de verbouwing en bestemmingswijziging van een achtergelegen gebouw tot woongelegenheid, gelegen aan de Molièrelaan 92 te Vorst, kadastraal bekend sectie B, nr. 76/y/2 (hierna: de bouwplaats). Er wordt tevens een ondergrondse parking voor zes wagens aangelegd.

Volgens het Gewestelijk Bestemmingsplan Brussel (hierna: GBP), vastgesteld bij besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke regering van 3 mei 2001, is de betrokken bouwplaats gelegen in typisch woongebied, gebied van culturele, historische, esthetische waarde of voor stadsverfraaiing. De bouwplaats is tevens deels gelegen in een vrijwaringszone van het onroerende erfgoed.

4. Tijdens het openbaar onderzoek, dat wordt gehouden van 28 mei 2013 tot 11 juni 2013, wordt onder meer door de verzoekende partijen een bezwaarschrift ingediend.

5. Op 25 juni 2013 beslist de overlegcommissie haar advies uit te stellen in afwachting van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (hierna: KCML). Tevens wenst de overlegcommissie een plaatsbezoek te doen.

6. Op 17 juli 2013 verleent de KCML een negatief advies.

7. Op 29 oktober 2013 verleent de overlegcommissie een voorwaardelijk gunstig advies over de aanvraag.

8. Op 27 november 2013 vraagt het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Vorst, in het kader van artikel 191 van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (hierna: BWRO), aangepaste plannen in te dienen om tegemoet te komen aan het advies van de overlegcommissie.
9. Op 9 december 2013 (datum ontvangstbewijs) dienen de aanvragers de aangepaste plannen (hierna: de aangepaste plannen) in.
10. Op 16 januari 2014 brengt het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Vorst een gunstig advies uit over de aanvraag.
11. Met een brief van 10 februari 2014 beslist de gemachtigde ambtenaar tussen te komen in de vergunningsaanvraag.
12. Op 20 maart 2014 verleent de gemachtigde ambtenaar een voorwaardelijk gunstig advies.
13. Bij het bestreden besluit van 24 april 2014 verleent het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Vorst de gevraagde stedenbouwkundige vergunning.
14. Met brieven van 7 en 26 augustus 2014 aan de eerste verwerende partij vragen de verzoekende partijen om de aangepaste plannen te mogen inkijken.

IV. Ontvankelijkheid van het beroep

Standpunt van de partijen

15. Aangaande de tijdigheid van hun vordering stellen de verzoekende partijen in het verzoekschrift dat er in toepassing van artikel 191 BWRO aangepaste plannen werden ingediend, die zij na herhaalde verzoeken slechts konden inzien op 18 september 2014. De beroepstermijn is volgens hen dan ook pas ingegaan op 19 september 2014, zodat hun beroep tijdig is.

Ter ondersteuning van hun betoog voegen zij nog een afschrift toe van de beslissing van de Gewestelijke Commissie voor de Toegang tot de Bestuursdocumenten van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 22 september 2014, waarin gesteld wordt dat de gemeente Vorst verplicht is inzage te verlenen van de aangepaste plannen.

In ondergeschikte orde wijzen de verzoekende partijen nog op de verlenging van de beroepstermijn in toepassing van het bepaalde in artikel 19, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State. Ze stellen vast dat de beroepstermijn en de vormvoorschriften voor het vernietigingsberoep bij de Raad van State niet worden vermeld in de bestreden beslissing en ook niet op de bekendmakingsaffiche.

16. De eerste verwerende partij merkt in haar memorie van antwoord op dat uit de brieven van 7 en 26 augustus 2014 van de verzoekende partijen blijkt dat zij toen reeds kennis hadden van de aangevochten vergunning.

17. De tussenkomenende partijen voeren aan dat uit het verzoek tot heroverweging dat de verzoekende partijen zelf als stuk bijbrengen, blijkt dat zij op 26 augustus 2014 niet enkel kennis hadden van het bestreden besluit, maar dat zij op deze datum eveneens in het bezit waren van een afschrift ervan. Het staat derhalve vast dat de verzoekende partijen ten laatste op 26 augustus 2014 voldoende kennis hadden van het bestaan, de aard en de draagwijdte van het bestreden besluit om er een beroep tot nietigverklaring tegen in te stellen.

Volgens de tussenkomenende partijen is het daarbij zonder belang dat de verzoekende partijen, vooraleer zij onderhavig beroep hebben ingesteld, nog inlichtingen wensten in te winnen bij de administratieve overheid. In elk geval volgt uit de vaststelling dat de verzoekende partijen reeds op 26 augustus 2014 beschikten over een afschrift van de bestreden beslissing, dat zij op dat moment reeds het tweede, derde en vierde middel uit hun verzoekschrift konden formuleren. Immers, op dat ogenblik konden zij zich reeds een oordeel vormen over de beweerde onwettigheid van het bestreden besluit. De verzoekende partijen baseren zich in het tweede, derde en vierde middel immers louter op de tekst van het collegebesluit van 24 april 2014, waarvan zij reeds op 26 augustus 2014 in het bezit waren.

Ten slotte stellen de tussenkomende partijen dat de verzoekende partijen zich niet op artikel 19, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State kunnen beroepen omdat het toepassingsgebied van deze bepaling beperkt is tot de akten met individuele strekking die moeten worden betekend aan de persoon op wie ze betrekking hebben. Bovendien werden de belangen van de verzoekende partijen door het ontbreken van de vermelding van de beroepsmogelijkheden op de aanplakkingsaffiche niet geschaad. In het reeds aangehaalde verzoek tot heroverweging hebben de verzoekende partijen er – verkeerdelijk weliswaar – op gewezen dat, aangezien nog geen inzage mogelijk was van de aangepaste plannen “de beroepstermijn van 60 dagen om een beroep tot nietigverklaring in te dienen bij de Raad van State niet begint te lopen”. De verzoekende partijen waren met andere woorden perfect op de hoogte van de beroepsmogelijkheden die open stonden.

De tussenkomende partijen besluiten dat het beroep laattijdig is.

18. In de memorie van wederantwoord voeren de verzoekende partijen aan dat de beroepstermijn voor de Raad van State slechts begint te lopen de dag nadat de belanghebbenden voldoende kennis hebben van het bestaan, de aard en de draagwijdte van de beslissing. Er wordt volgens hen onterecht volledig voorbijgegaan aan het feit dat de tussenkomende partijen, in navolging van het advies van de overlegcommissie, volledig nieuwe en aangepaste plannen hebben ingediend. Zodoende hadden de verzoekende partijen helemaal geen voldoende kennis van de aard en de precieze draagwijdte van het bestreden besluit. Dit is trouwens net de reden waarom zij verschillende pogingen hebben ondernomen om de precieze draagwijdte te kennen van het vergunningsbesluit door middel van verscheidende verzoeken aan de gemeente Vorst. Uit de inzage van de uiteindelijk vergunde plannen bleek duidelijk dat de draagwijdte van de vergunning grondig was gewijzigd. De verzoekende partijen benadrukken dat zij slechts kennis hadden van de inhoud, draagwijdte en aard van het bestreden besluit op 19 september 2014, zodat hun beroep tijdig is.

19. In de laatste memorie herhalen de verzoekende partijen dat ze zich slechts door de inzage van de aangepaste plannen een beeld hebben kunnen vormen van de draagwijdte van de vergunning, nu met het bestreden besluit plannen worden vergund die na het openbaar onderzoek werden gewijzigd, en die

de verzoekende partijen aldus niet gezien hebben en zelfs niet konden zien. De verzoekende partijen wijzen op de vaste rechtspraak van de Raad van State die stelt dat, ingeval verzoeker geen kennis heeft over de precieze inhoud, de beroepstermijn van 60 dagen voldoende ruim is om een verzoeker toe te laten verder kennis te nemen van de volledige inhoud van de beslissing en met voldoende kennis van zaken een beroep in te stellen. Uit deze rechtspraak blijkt volgens de verzoekende partijen dat de mogelijkheid om met voldoende kennis van zaken een beroep in te stellen essentieel is bij de beoordeling van de dag waarop een derde kennis heeft van de vergunning. Volgens de verzoekende partijen is de “[c]ruciale vraag” aldus “of beroepers ja dan neen kennis dienden te nemen van de gewijzigde plannen om de draagwijdte van de afgeleverde vergunning te kennen”. De verzoekende partijen menen dat dit wel degelijk het geval is. De verzoekende partijen merken op dat ze wel degelijk binnen een redelijke termijn gebruik hebben gemaakt van hun inzagerecht, en uiterst diligent hebben gehandeld om de nodige inlichtingen over het bestreden besluit in te winnen.

De verzoekende partijen menen dat de draagwijdte van de vergunning wel degelijk bepaald wordt door de planwijzigingen. Zonder deze wijzigingen zou het gevraagde immers niet vergunbaar zijn. Ze doen gelden dat zij “bij de lezing van de tekst van de vergunning kennis namen van het feit dat na het openbaar onderzoek [...] wijzigende plannen werden opgemaakt die beantwoorden aan de opgelegde voorwaarden [...], doch dat deze vergunning allerminst beschrijft waarin deze wijzigingen concreet zouden bestaan en op welke wijze ze aan de gestelde voorwaarden beantwoorden”. Het spreekt volgens de verzoekende partijen dan ook voor zich dat ze, met het oog op de beslissing om al dan niet beroep in te stellen, kennis wilden nemen van de plannen teneinde te kunnen nagaan in welke mate de planwijzigingen aan hun bezwaren beantwoordden. De passage uit de bestreden vergunning waarin de wijzigingen aan de plannen worden opgesomd, stelde de verzoekende partijen niet in de mogelijkheid om met kennis van zaken te beslissen over het al dan niet instellen van een beroep tot nietigverklaring.

De verzoekende partijen verzetten zich tegen de visie waarbij ze na kennisname van het bestaan van de vergunning een beroep tot nietigverklaring hadden moeten indienen, en vervolgens van dit beroep afstand hadden moeten doen, indien na inzage van de plannen bleek dat het beroep niet nodig was. Net

omdat dossierinzage van belang is voor de beslissing om al dan niet een beroep in te stellen, oordeelde de Raad van State in het verleden dat de termijn die nodig is om van dit dossier inzage te nemen niet behoort tot de 60-dagen-termijn, maar bovenop deze termijn komt, zolang kan worden aangetoond dat deze termijn redelijk is, en niet neerkomt op de eenzijdige verlenging ervan.

Beoordeling

20. In ondergeschikte orde beroepen de verzoekende partijen zich op het als volgt luidende artikel 19, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State:

“De verjaringstermijnen voor de beroepen bedoeld bij artikel 14, § 1, nemen alleen een aanvang op voorwaarde dat de betekening door de administratieve overheid van de akte of van de beslissing met individuele strekking het bestaan van die beroepen alsmede de in acht te nemen vormvoorschriften en termijnen vermeldt. Indien aan die verplichting niet wordt voldaan dan nemen de verjaringstermijnen een aanvang vier maanden nadat aan de betrokkene de akte of de beslissing met individuele strekking ter kennis werd gebracht.”

De tussenkommende partijen merken terecht op dat de verzoekende partijen zich niet op de hiervoor geciteerde bepaling kunnen beroepen aangezien die wetsebepaling enkel verplichtingen oplegt voor de betekening aan de betrokkenen, *in casu* de tussenkommende partijen, en in het onderhavige geval de bestreden beslissing niet aan de verzoekende partijen moest worden betekend.

21. De bestreden stedenbouwkundige vergunning diende noch bekendgemaakt, noch aan derden betekend te worden, zodat krachtens artikel 4 van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 ‘tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State’ (hierna: het algemeen procedurereglement), de beroepstermijn van zestig dagen ingaat met de dag waarop de verzoekende partijen er kennis van hebben gehad of geacht moeten worden er kennis van te hebben gehad.

Opdat de termijn voor een derde zou beginnen te lopen vanaf het ogenblik dat hij feitelijk kennis heeft van een beslissing, is enkel vereist dat

die derde een voldoende kennis heeft van het bestaan, de aard en de draagwijdte van die beslissing, niet dat hij op dat ogenblik kennis heeft van de precieze inhoud ervan, noch van het griefhoudend karakter ervan, noch van alle mogelijke onwettigheden die er zouden aan kleven.

22. De verzoekende partijen hebben op 7 augustus 2014 een schrijven gericht aan de eerste verwerende partij waarin melding wordt gemaakt van het feit dat het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Vorst op 24 april 2014 de bestreden stedenbouwkundige vergunning heeft verleend en waarin gevraagd wordt de aangepaste plannen te kunnen inzien. Op 26 augustus 2014 richt de raadsman opnieuw een schrijven aan de gemeente, waarin de vraag wordt herhaald en een verzoek tot heroverweging wordt ingediend op grond van artikel 20 van de ordonnantie van de Brusselse Hoofdstedelijke raad van 30 maart 1995 ‘betreffende de openbaarheid van bestuur’.

In beide brieven stellen de verzoekende partijen onder meer het volgende:

“Het College van Burgemeester en Schepenen van de gemeente Vorst heeft een stedenbouwkundige vergunning op 24 april 2014 afgeleverd.

In dit Collegebesluit wordt gewag gemaakt van het feit dat de aanvragers in toepassing van artikel 191 COBAT nieuwe plannen hebben ingediend. De vergunning zou derhalve gebaseerd zijn op de nieuw ingediende plannen van de aanvragers.”

23. Uit het in het vorige randnummer aangehaalde citaat kan worden afgeleid dat de verzoekende partijen reeds op 7 augustus 2014 wisten dat de bestreden stedenbouwkundige vergunning was verleend. Tevens kan hieruit worden afgeleid dat de verzoekende partijen op dezelfde datum de tekst van het bestreden besluit kenden, aangezien in hun brief een overweging van dit besluit wordt aangehaald. Deze laatste vaststelling, die ook door de tussenkomende partijen in hun memorie wordt gedaan, wordt door de verzoekende partijen noch in de memorie van wederantwoord, noch in de laatste memorie betwist.

24. Het bestreden vergunningsbesluit citeert het integrale advies van de gemachtigde ambtenaar waarin de drie wijzigingen die aan de plannen zijn aangebracht als volgt zijn omschreven:

- de oppervlakte van de terrassen van de eerste en tweede verdieping worden beperkt tot minstens 1m⁹⁰ ten opzichte van de gemene linkergrens;
- de achtergevel van het hoofdgebouw wordt gewijzigd door de verhoudingen en verdelingen van de raamopeningen te verfijnen en beter rekening te houden met de bestaande gevel van het achtergelegen gebouw en
- het afdak van de fietsenberging en de toegang tot de autoparking worden gewijzigd door te kiezen voor een oplossing waarvan de helling niet uitgewerkt wordt richting de gemene muur, en het bekledingsmateriaal te preciseren.

Het blijkt niet dat deze omschrijving van de wijzigingen die aan de plannen zijn aangebracht onjuist of onvolledig zou zijn.

25. Aldus moeten de verzoekende partijen worden geacht op 7 augustus 2014 de vereiste kennis te hebben gehad over het bestaan, de aard en de draagwijdte van de bestreden vergunning. De met die dag ingaande beroepstermijn van 60 dagen was voldoende ruim om de verzoekende partijen toe te laten met voldoende kennis van zaken een beroep in te stellen.

26. Het beroep werd laattijdig ingediend en is derhalve niet ontvankelijk.

BESLISSING

1. De Raad van State verwerpt het beroep.

2. De verzoekende partijen worden, elk voor een zesde, verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op een rolrecht van 1200 euro en op een rechtsplegingsvergoeding van 700 euro die verschuldigd is aan de eerste verwerende partij.

De tussenkomende partijen worden, elk voor de helft, verwezen in de kosten van de tussenkomst, begroot op 300 euro.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van tweeëntwintig november 2016, door de Raad van State, Xe kamer, samengesteld uit:

	Johan Lust,	kamervoorzitter,
	Jan Clement,	staatsraad,
	Stephan De Taeye,	staatsraad,
bijgestaan door	Silvan De Clercq,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Silvan De Clercq

Johan Lust